

עלות הכפילויות במשרדי הממשלה: 530 מיליון שקל

אחרי שביטל כפילויות תפקידים במשרד האוצר, ליברמן ינסה להרחיב את המהלך לכלל המשרדים. עבודת מטה שהגישו לו פקידי האוצר מצביעה על מוקדי חוסר היעילות: מתחום הדיגיטל, דרך הפעילות בחו"ל ועד הסייבר. במשרדים החזקים, כמו הביטחון, המהלך לא צפוי לעבור בקלות

אחרי ששר האוצר אביגדור ליברמן הורה לבטל כפילויות בתוך משרדו – מהלך שכולל ביטול שני מטות ופיטורים של 18 עובדים מיותרים שמונו על ידי קודמו ישראל כץ לצרכים פוליטיים – הוא מרחיב את המהלך לכלל המגזר הממשלתי. אתמול הודיע ליברמן בכנס אלי הורביץ של המכון הישראלי לדמוקרטיה כי בכוונתו לפעול בכיוון הזה. עם כניסתו לתפקיד, ביקש ליברמן מהדרג המקצועי לערוך עבודת מטה שממפה כפילויות בכמה שיותר תחומים – ביטחון, רגולציה, חינוך, תעסוקה, דיגיטל ויחסי החוץ של ישראל.

עבודת המטה, שהוביל אגף התקציבים באוצר ומתפרסמת לראשונה ב"כלכליסט", משרטטת את האומדנים לחיסכון פוטנציאלי, כפי שהציגו הפקידים לשר. לפיהם, ביטול כלל הכפילויות שהוצגו בעבודה יכול לחסוך לקופת המדינה כחצי מיליארד שקל בשנה לבסיס התקציב (באופן פרמננטי) – אך ישנם סעיפים שהחיסכון שהם יכולים לחולל אינם ידועים וקשים לחישוב. התרומה הגדולה של אותם צעדים איננה בחיסכון לקופת המדינה בלבד אלא בעיקר ביעול המגזר הממשלתי.

המלצה: לסגור חלק משירות התעסוקה

אמנם חיסכון של חצי מיליארד שקל אינו דבר של מה בכך, אולם כאשר ישראל רושמת את הגירעון הממשלתי הגבוה מאז הקמתה (ירד ל-10.5% מהתמ"ג ועומד כעת על כ-150 מיליארד שקל), תרומה לא פחותה מהחיסכון עצמו תבוא לידי ביטוי דווקא בהתייעלות השירות הממשלתי, בעבודת הממשלה ובגודלה, תוך צמצום נכון והורדת שומנים היכן שאין ערך מוסף לא למדינה ולא לאזרח. שם המשחק בימים אלו הוא ייעול ההוצאה הממשלתית, כאשר כספי הציבור הולכים למקומות הנכונים.

יש דוגמאות מובהקות של סיאוב, חוסר יעילות והיעדר אפקטיביות. הראשונה היא בתחום הדיגיטל, תחום שבו עוסקות כמה יחידות מטה מפוצלות בכלל המגזר הממשלתי לרבות ברשות התקשוב ובישראל דיגיטלית – פרויקט שזכה לאינספור ביקורות על רקע בזבז כספי ציבור. באוצר מציעים רעיון פשוט: הקמת מערך דיגיטל אחוד שיחסוך 15 מיליון שקל בכל שנה ויאייץ את תהליכי הדיגיטציה בממשלה. כך יהיה גוף אחד שאחראי לנושא – ואותו אפשר יהיה לבקר אם לא תחול התקדמות בתהליך הדיגיטציה של הממשלה.

דוגמה שנייה וידועה היא פעילות הממשלה בחו"ל ובזירה הבינלאומית, שם מעורבים לא פחות מחמישה גופים גדולים: משרד החוץ, משרד הכלכלה (נספחים), משרד תיירות, משרד הביטחון והמשרד לשיתוף פעולה אזורי. באוצר מציעים לקבוע אסטרטגיה אחידה בכל הנושאים ולהקים ועדה בראשות מנכ"ל רה"מ ומנכ"ל משרד החוץ שיסנכרנו את עבודת הממשלה מול חו"ל. התרומה כאן איננה קשורה לחיסכון, לפחות לא בשלב הראשון, אלא יותר בתיאום בין כל היחידות שלעתים קרובות אינן יודעות אחת על פעילות רעותה.

אם ליברמן סבור כי יישום תוכנית ביטול הכפילויות במשרדי הממשלה יהיה קל כמו זה של משרד האוצר, כנראה שהוא טועה: חלק מהכפילויות שהוא מתכוון לבטל ממוקד דווקא במשרדים חזקים כמו משרד הביטחון (משרד שליברמן מכיר היטב וזוכה בו להערכה רבה) שלא ששים לאמץ יוזמות שכרוכות בויתור על סמכויות. אגף התקציבים מצא כפילויות רבות בכל הקשור לפיתוח אמל"ח ולמחקר ופיתוח בכל נושא הסייבר – שם פועלים השב"כ, המוסד, 8200, מערך הסייבר וגם יחידות אחרות של מערכת הביטחון. ליברמן מבקש שכל פרויקטי פיתוח אמל"ח ופיתוח סייבר ייבחנו בראייה לאומית תוך תעדוף פרויקטים בראיית מאקרו (לא רק ביטחון אלא גם פרויקטי תשתיות, בריאות וכו') וגם כאן למנוע כפילויות, בעיקר במו"פ בסייבר שם ישנו מספר גבוה מדי של שחקנים. השאלה הגדולה היא האם משרד הביטחון והמשרדים האחרים אכן יסכימו שמשרד האוצר ייכנס לבחון פרויקטים כאלו.

כמו בכל עבודת מטה המרכזת כמה וכמה תחומים, תמיד מסתתרת המלצה שעלולה לגרום למהומה לא קטנה, וגם במקרה הזה ישנה אחת כזו: באוצר ממליצים לסגור חלק משירות התעסוקה (המחלקות המטפלות בתעסוקת אוכלוסיות ייחודיות) ולשלב אותן בתוך זרוע העבודה במשרד העבודה תוך חיסכון של כ-30 מיליון שקל בשנה, וגם מתן מענה אחיד וממוקד לאותן אוכלוסיות שהיום מטופלות בכמה גופים. בשירות התעסוקה מתנגדים ליוזמה לצמצם להם סמכויות ומחלקות.

ביטול הכפילויות במשרדי הממשלה יחסוך חצי מיליארד שקל בשנה לפי עבודת מטה שנערכה במשרד האוצר

הכפילויות	גופים מעורבים בממשלה	פתרון מוצע	החיסכון בשנה, ותועלות מרכזיות
 יחידות מטה מפוצלות בתחום הדיגיטל פעילות הממשלה בחו"ל ובזירה הבינלאומית קשרי ישראל עם יהדות התפוצות סחר חוץ מתן אישור לייבוא מוצרי בשר וביצים	רשות התקשוב, ישראל דיגיטלית	הקמת מערך דיגיטל אחוד	15 מיליון שקל האצת תהליכי דיגיטציה בממשלה
	משרדי החוץ, כלכלה, תיירות, ביטחוניים, שת"פ"א	קביעת אסטרטגיה בחו"ל בוועדה בראשות מנכ"ל רה"מ וחוץ	סנכרון עבודת הממשלה בחו"ל לצורך הגשמת מטרות ברמה הלאומית
	משרד רה"מ, תפוצות, עלייה וקליטה, פנים, נתיב, מסע ותגלית	איחוד כלל הפעילות מול התפוצות במשרד החוץ	100 מיליון שקל פעולה מתואמת מול התפוצות ותעדוף פרויקטים ברמה הלאומית
	משרדי החקלאות והכלכלה	איחוד הפעילות תחת משרד הכלכלה	4 מיליון שקל הורדת יוקר המחייה
 כפל גופים להגנת הצרכן פיתוח אמל"ח הגנה בסייבר בנייה בלתי חוקית בשטחי C	משרדי החקלאות והבריאות	איחוד הפעילות תחת משרד הבריאות	4 מיליון שקל הורדת יוקר המחייה וצמצום עלויות ייבוא
	הרשות להגנת הצרכן והמועצה הישראלית לצרכנות	איחוד תחת הרשות להגנת הצרכן	10 מיליון שקל מענה טוב יותר לצרכן הישראלי וממשלה יעילה יותר
	כלל מערכת הביטחון	הרחבת התחומים והפרויקטים העולים לאישור לוועדת שרים לענייני הצטיידות	תעדוף פרויקטים ברמה הלאומית ומניעת כפילויות במערכת הביטחון בשלב המו"פ
	מערך הסייבר, שב"כ, מוסד 8200, משרד הביטחון	איגום משאבים בהגנה בסייבר וסנכרון מאמצי מו"פ	תעדוף פרויקטים ברמה הלאומית והתעצמות יעילה
 לימודי הנדסאים ותיכונים מקצועיים תעסוקת אוכלוסיות ייחודיות מרכזי הכוון והשמה בטיחות בעבודה	משרד התיישבות, המנהל האזרחי	העברת התקציב הייעודי במשרד התיישבות לטובת הנושא למנהל האזרחי	20 מיליון שקל איגום מאמצי הממשלה לאכיפת הפרות הבנייה בשטחי C
	זרוע העבודה ומשרד החינוך	לאחד את לימודי ההנדסאי בזרוע העבודה ואת בתי הספר המקצועיים במשרד החינוך	200 מיליון שקל מתן מענה חינוכי אחיד ויעיל יותר
	שירות התעסוקה, זרוע העבודה וחלק ניכר ממשרדי הממשלה	לסגור את שירות התעסוקה ולשלב בתוך זרוע העבודה יחד עם שאר היחידות העוסקות בנושא	30 מיליון שקל מענה אחיד וממוקד לאוכלוסיות
	שירות התעסוקה, זרוע העבודה וחלק ניכר ממשרדי הממשלה	לסגור את שירות התעסוקה ולשלב בתוך זרוע העבודה	50 מיליון שקל ייעול עבודת הממשלה
חינוך בלתי פורמלי פעולות סיוע רווחה במשרד השיכון	זרוע העבודה והמוסד לבטיחות ולגיהות	לאחד את המוסד תחת זרוע העבודה	15-10 מיליון שקל ייעול עבודת הממשלה
	משרד החינוך והמשרד להשכלה גבוהה ומשלימה	לאחד תחת משרד החינוך	6 מיליון שקל 14 תקני כוח אדם, שיפור התפקוד של החינוך הבלתי פורמלי
	משרדי השיכון, רווחה וביטוח לאומי	לרכז את פעילות הרווחה במשרד הרווחה וביטוח לאומי	75 מיליון שקל הקצאה ממשלתית יעילה של פעולות הסיוע
סה"כ			529 מיליון שקל

בעבודת הממשלה ורווחה

במערכת הביטחון

בשירות הרווחה

בשיתוף שורת הרווח

והנה עוד כה דוגמאות: קשרי ישראל עם יהדות התפוצות מנוהלים כיום על ידי אינספור גופים לרבות משרד רה"מ, התפוצות, העלייה והקליטה, הפנים, נתיב (בתוך רה"מ), "מסע" ו"תגלית" (הסוכנות היהודית). לפי התוכנית, איחוד כלל הפעילות מול התפוצות במשרד החוץ יוביל לחיסכון תקציבי של כ-100 מיליון שקל "בהבשלה מלאה". גם מתן אישור ליבוא מוצרי בשר וביצים מחולק היום בין משרדי החקלאות והבריאות, כאשר איחוד הפעילות תחת משרד הבריאות, לפי המלצת האוצר, יביא מצד אחד לחיסכון תקציבי אך חשוב מכל, "להורדת יוקר המחיה ולצמצום עלויות יבוא".

בין הרפורמות לרמת החיים

בתוך כך, הצורך ליעל את המגזר הציבורי עולה באופן תדיר בדו"חות ארגון ה־OECD. באמצע יולי צפוי הארגון לפרסם דו"ח הבוחן את המגזר הממשלתי-ציבורי בכל חברות הארגון. הדו"ח האחרון שפורסם הצביע על כך שבישראל רמת שביעות הרצון מכלל השירותים הממשלתיים הבסיסיים (משטרה, בריאות, חינוך, מערכת המשפט ואכיפה) נמוכה בכל אחד ואחד מהפרמטרים לעומת הממוצע ב־OECD. דו"ח חשוב נוסף הוא זה של ניתוח הצמיחה לנפש, ובו נקבע כי "מבחינת חשיבות יחסית, רפורמת בממשל עשויות לתרום את התרומה הגדולה ביותר לעלייה ברמת החיים עד שנת 2060".